

ADVENT: VIURE LA SAVIESA DE L'AMOR
Conferència pronunciada per fra Bernat Folcrà

RECÉS D'ADVENT DE LA GERMANDAT DE POBLET
2 de desembre de 2017

Ara que en aquestes setmanes viurem amb esperit de recolliment aquest temps d'Advent com temps de preparació al Nadal, en les nostres llars ja tenim llista la corona d'Advent amb les seves veles. Així, l'Església ens ofereix l'Advent con un temps fort, un temps d'alegria, però sobretot d'esperança, on ens posem a l'espera del gran goig del Nadal del Senyor, i al mateix temps s'ens ofereix un temps penitencial i un temps de profunda reflexió, un temps per sentir les nostres misèries i adonar-nos de la misericòrdia de Déu... De fet, en la mesura en que anirem encenent les veles de la corona d'Advent, creixerà la nostra esperança i la nostra alegria, però alhora la seva llum ens anirà desvelant també les penes i els sofriments del món en que vivim, i en el qual no tenim més opció que la de ser solidaris. L'Advent és un temps fort perquè ens invita a caminar en esperança i a travessar la tensió que hi ha entre la llum i les ombres.

La visita del "Sol que ve del cel", com cantem en el *benedictus*, ve a fer com una mena d'inventari, la seva llum ens porta la misericòrdia i la salvació, però no ens dóna la misericòrdia sense al mateix temps posar davant els nostres ulls la nostra misèria, les nostres divisions, la nostra profunda necessitat de reconciliació. D'altra manera la misericòrdia no podria fer-se càrrec de la misèria.

Diu Benet XVI: "Celebrar l'Advent no significa altra cosa que parlar amb Déu com va fer Job. Significa mirar de front i valerosament a tota la realitat i tot el pes de la nostra existència cristiana, i presentar-les davant el rostre de Déu, jutge i salvador, encara quan no tinguem, com Job, cap resposta que donar-li, perquè no ens queda res més que deixar que sigui Déu mateix qui doni la resposta, mentre li diem que no tenim resposta en mig de la nostra obscuritat".¹

La història de Job, un relat que reflecteix la història del món, ens ensenya que sempre és advent, l'Advent és permanent, sempre han hagut les ombres de la misèria de la humanitat i sempre ha hagut la llum de la misericòrdia de Déu. Job representa aquest clarobscur de llums i d'ombres, de les alegries i els sofriments que comporta la condició humana, i que tan sols troba la victòria en l'esclat pasqual de Crist, la llum definitiva. Job camina en l'esperança, no desespera de la misericòrdia de Déu, perquè en mig del seu terrible combat arriba el moment de l'abandó en les mans d'un Déu misericordiós. Viure l'Advent significa poder dir-nos cadascú de nosaltres: "No, per més dura que es presenten les circumstàncies o els sofriments de la vida, no desesperaré mai de la misericòrdia de Déu... Mai!

¹ Joseph Ratzinger-Benedicto XVI. Ser cristiano. Desclée de Brouwer. Bilbao, 2007.

Ens movem i ens trobem continguts en Déu com la nostra Casa, i aquest Déu fa més entranyable la nostra Casa quan es fa tot Ell tendresa en Betlem, aquesta paraula hebrea que vol dir Casa de Pa. Déu és al mateix temps el nostre passat, el nostre origen, i el nostre futur, la nostra meta. Déu surt de sí mateix i es posa en camí envers nosaltres, però la única manera de trobar-nos amb Ell és sortir de nosaltres mateixos i posar-nos també en camí.

Només trobem Déu si vivim en un èxode permanent, com el poble d'Israel en el desert, sortint de la nostra comoditat i la nostra autoreferencialitat, un èxode que va més enllà de la superficialitat, de les coses que veiem, de l'esteticisme superficial tan arrelat en les nostres societats modernes, sortir de tot allò per poder trobar al Déu amagat en la figura d'un infant, d'un pobre sense sostre, en la vulnerabilitat de l'home d'avui, en el no res d'un home qualsevol. Al nostre Déu el trobem en els signes de l'amagament. No podem demostrar a Déu científicament, a través de les matemàtiques, no hi ha la fórmula de Déu. Perquè l'amor tampoc el podem demostrar amb les matemàtiques. La mesura de l'amor és estimar sense mesura (sant Bernat), perquè l'amor no el podem calcular. És allò que viuen els reis mags, la força d'un amor que no poden sotmetre als càlculs de l'astrologia i la astronomia, viuen l'èxode de les ciències astrològiques a la veritat de l'amor, una conversió, un èxode existencial. Per això, les senyals de Déu són la humilitat del pessebre, la petitesa de l'Infant en bolquers, la pobresa del mendicant, el no res, la l'obscuritat de la fe, l'abandó de Jesús en la creu, l'amagament. El creador de tot l'univers no va trobar un lloc en la posada de Betlem i va haver de néixer en una menjadora (Lc 2, 6), la Paraula, el logos de Déu, que dona sentit i és el fonament de totes les coses, va vindre als seus i no el van rebre (Jn 1, 11). Va néixer i va morir a la creu, en la perifèria de la ciutat, com un rebutjat dels homes als qui va vindre a salvar, i la realitat del Calvari ja es viu a Betlem.

Betlem és la Casa del Pa.

Sí, Déu és el terrissaire i nosaltres el fang en les seves mans. La Paraula es va fer carn en Betlem, s'endinsa en la carn, en el pa, en l'aldea més petiteta i pobre, perquè Déu, essent ric, es va fer pobre, essent gran es fa petit per nosaltres. Amb el seu naixement ens està dient que siguem pobres d'esperit i infants com Ell, per poder entrar en el regne dels cels. Déu va néixer en un pessebre per socórrer als pobres i als animals, a la creació sencera, a la nostra germana pobre que és la mare naturalesa.

Però el veritable Betlem som nosaltres, i és a aquest Betlem que som nosaltres on Crist vol néixer, en el pessebre del nostre cor. Som Casa de Pa, també nosaltres? Tenim pa per al Senyor que ve en l'Infant petit, per al Senyor que ve com un mendicant a demanar-nos pa, el pa de la fe i de l'amor? Per poder donar-li pa a aquest Senyor que ens demanarà pa –perquè es farà un mendicant per amor nostre-, abans, és clar, hem de preparar-lo, hem de pastar-lo amb l'oli de l'alegria. Això és, doncs, l'Advent, un temps de preparació del pa que li donarem al Senyor, que vindrà afamat de la nostra fe i del nostre amor: un temps per coure el pa en el foc del nostre cor. Perquè, si ens oblidem de preparar i de menjar el pa de la Paraula de Déu, com pot néixer Jesús en els

nostres cors, com podem ser cases de pa? I com podríem col·laborar perquè aquest món nostre sigui Casa de Pa, tots els continents amb tota la gent que hi habita sigui un Betlem?

No va ser un altre el somni de sant Francesc d'Assís amb la seva devoció al Pessebre, ell va somniar el somni d'un món on tota la nostra casa comú fora Betlem, la Casa del Pa, un gran pessebre!! No va ser un altre que el somni de veure un món on no faltés el pa pels pobres, i on no faltés el pa de la Paraula, de la cultura, de la bellesa, de la senzillesa, perquè només el bé, la bellesa, la veritat i l'amor, són el pa capaç d'alimentar el cor de l'home. I quan aquest pa falta la vida es fa impossible, sense aquest pa del logos, del sentit, de l'amor.

La Paraula de Déu és la veritable casa de l'home, la casa paterna, la llar. Podem viure allunyats de la Casa del Pa, podem viure lluny de nosaltres mateixos, podem viure en la superficialitat, lluny de les fonts de la vida, de les arrels, de la profunditat del nostre cor. Déu neix a dins del nostre cor, allí on hi ha el nostre jo profund, allà on hi ha una incessant crida a viure en la felicitat veritable, en aquella felicitat que ens crida amb les melodies de la nostàlgia, aquella felicitat que té sabor i flaire de pa calent, generós i dolç. No només de pa viu l'home, perquè viu sobretot de la Paraula de Déu, només aquesta Paraula pot alimentar l'ànima i ser el nostre fonament, el nostre refugi. Podem viure exiliats de la Casa de Pa, menjant garrofes en cases alienes, rondant d'ací allà, mai quiets, sense estabilitat, naufrags de la nostra societat consumista, individualista i líquida...

Per ser Cases de Pa podem llegir Joan 6, el discurs del Pa de Vida, un discurs molt dur.

En aquell amagament de la gruta de Betlem, la menjadora sobre la qual Maria embolica al Nen en bolquers, com una profecia de la mort de Jesús, es transforma en un altar.

Betlem vol dir "Casa de pa". Els sants pares van veure en la menjadora del pessebre l'altar on va ser posat el Pa de Vida, l'Eucaristia. L'Eucaristia, que és el punt d'unió de la terra amb el cel, és la realitat que ens donen els àngels:

En cada Eucaristia torna a ser Nadal, perquè Jesús torna a néixer en el pa i el vi posats en la menjadora-altar. L'Eucaristia és el centre de la nostra vida cristiana, és l'aliment que ens dóna forces per viure esperançats en el nostre avui. En l'Eucaristia es forma la comunitat mitjançant la reconciliació i el perdó. Ens reunim en torn de la taula de la Paraula de Déu i en torn de la taula del l'Altar perquè Jesús torni a néixer de bell nou entre nosaltres, perquè Ell ens convoqui com el seu poble i ens doni la pau i la unitat. En l'espai i en el temps sagrats que ens ofereix tota església trobem Betlem, la casa de pa, on ens alimentem del pa de la Paraula de Déu i del pa de vida de l'Eucaristia. I cada Eucaristia ens compromet a l'anunci cada vegada nou del naixement de Jesús, de l'alegria, als demés. Missa vol dir missió, enviament. De la mateixa manera com Jesús ha sigut enviat des de l'eternitat pel Pare a la nostra terra, a la nostra història, nosaltres hi som enviats per donar l'alegria de la fe als altres.

La fe es genera per l'oïda. El nostre P. Abat Maur, quan ens va donar classes de la Regla de Sant Benet, a nosaltres que aleshores érem novicis, assenyalava que l'orgue per trobar Déu és l'oïda. No és tant la vista (no obstant la vista juga un paper molt important en la vida, sense cap mena de dubte), però sembla ser, i això és una cosa que s'afirma sovint, que l'orgue de la fe, l'orgue per trobar Déu, és sobretot l'oïda, l'escolta, com ho diu sant Pau i ho han sostingut els Pares de l'Església: "la fe ve de l'audició" (Rom 10, 17). Tots hem tingut l'experiència de trobar a faltar persones que veritablement sàpiguen escoltar, i quan trobem una persona així, ens agradaria viure per sempre al costat d'aquesta persona, ja que trobar algú que ens escolta és experimentar la confiança. Amb l'Escolta trobem el fonament de la nostra vida, la Paraula, tal com sorgeix en el sublim pròleg de sant Joan.

Diu sant Bernat que la mare de Déu va posar en la farina de la seva ànima i del seu cos el llevat de la fe i va coure el Pa de vida en les seves entranyes amb el foc de l'Esperit Sant. Diuen els sants pares que Maria va concebre a Jesús per mitjà de l'oïda, per l'escolta. La Paraula va entrar en ella a través de la seva escolta i del seu sí, de la seva fe, va rebre el llevat que la va transformar en Pa de Vida. I aquest llevat de la fe va fer créixer el Pa fins que, després, aquest pa es parteix a la creu, al calvari es trenca el sarró ple de misericòrdia per salvar el món i no per a condemnar-lo, per ser repartit a tots nosaltres i saciar la nostra fam de Déu. La menjadora on s'ofereix el Pa de Vida a tots els homes i l'arbre de la creu on brolla la sang i l'aigua del costat obert per servir d'aliment són dos imatges que s'entrellacen i uneixen el misteri de Nadal amb el de la mort i resurrecció, fent-los una única realitat. L'Encarnació i el naixement de Crist fan ja referència a la creu, el Nen Jesús ja porta en sí mateix l'arbre de la creu, on va morir com *el Redemptor del món*.

La litúrgia del Nadal ja mostra la profunda unitat d'aquests dos misteris, perquè a l'endemà, tot fresca l'alegria del Nadal, l'Església torna al color vermell per celebrar al protomàrtir sant Esteve, i el dia 28 de desembre les joioses melodies de les nades es barregen amb els crits i els plors de les mares que veuen horroritzades com l'espasa travessa els cossos dels seus nadons. Tan petits, encara no parlen, i ja testimonien al Crist, no amb paraules, sinó amb la seva sang, i són els primers en donar la vida. En ells el martiri ha sigut pura gràcia, no ho han buscat, encara no han tingut temps de desenvolupar cap mèrit, i el cel ha esclatat en ells, com un regal purament diví, sense cap necessitat de fer valdre la força humana.

D'alguna manera o d'altra, uns vivint i uns altres morint, tots anuncien al Crist. Amb allò es pot dir que s'acompleix l'objectiu de tota vida cristiana. Els pastors, els propers al lloc del naixement, com el poble d'Israel, vetllen, canten, viuen i anuncien; altres, com els Reis Mags, es troben molt més lluny, però arriben a comprendre que només en l'infantó de Betlem hi ha el disseny de salvació per tots els pobles de la terra, per totes les persones de bona voluntat, encara que no estiguin dins de la fe del poble d'Israel, de l'Església, però es posen en camí, i una vegada troben el Pa de Vida, continuen el camí d'una manera totalment nova, i anuncien al Crist. Ja res torna a ser igual en les seves vides. Els nadons que moren en braços de les seves mares, també anuncien a Crist, encara que

morint. Uns morint, altres vivint, què més dóna? Allò important de veritat és anunciar a Crist, per ser testimonis de Crist, sigui vivint, sigui morint, perquè allò que resulta decisiu és que si morim, ho fem morint per Crist, i si vivim, també ho puguem fer vivint per Crist. És a dir: no morir per nosaltres mateixos, no viure per nosaltres mateixos, això no és el Nadal, això no és cristià. El que cal fer és viure i morir com es parteix el pa, apassionats per fer el bé i donant-nos a nosaltres mateixos als demés. Aquesta és la manera com el Senyor ens demana de celebrar el Nadal: no altra que viure en un Advent permanent, perquè el Nadal no és altra cosa que un èxode permanent, sense instal·lar-nos, sense refugiar-nos en les seguretats del món, sense viure preocupats de tindre un segur de vida, d'alimentació, de vestit. Hem de viure el Nadal amb el cor ple de l'alegria del caminant, amb la fatiga de la vetlla, sense seguretats, sense programes de vida, com els pastors que vetllen al ras, com els Reis Mags que caminen al ras, com el Nen que va néixer pobre en una establia.

I el Nen que neix pobre, amagat, discret; el Nen que neix en el cor de la Nit, en el secret, també anuncia, però anuncia amb les seves llàgrimes i gemecs... Plora pels pecats del món. Déu s'ha embolicat en bolquers per portar la pau a la terra. Jesús és el mitjancer entre Déu i els homes, mitjancer que ens reconcilia amb Déu. Contemplant el pessebre, sant Francesc mateix va assumir aquesta necessitat de ser mediador i va clamar:

"On hi ha odi, posi jo amor.
On hi ha ofensa, posi jo perdó.
On hi ha discòrdia, posi jo unió.
On hi ha error, posi jo veritat.
On hi ha dubte, posi jo fe.
On hi ha desesperació, posi jo esperança.
On hi ha tenebres, posi jo llum.
On hi ha tristesa, posi jo alegria.
Oh Mestre! Feu que jo no busqui tant ser consolat, com consolar; ser comprès, com comprendre; ser estimat, com estimar.
Perquè: donant, es rep; oblidant-se, es troba; perdonant, s'assoleix perdó, i morint, es ressuscita a la vida eterna.
Amén".

Betlem, Casa de Pa, és la veritable posada que acull l'home ferit i mig mort que som cadascú de nosaltres. Tal volta tots aquells que s'apropen a ella, els pastors, els reis mags, els mateixos àngels, porten sobre les seves espatlles a una innumerable quantitat de persones ferides, cansades, necessitades del Pa de l'amor, el consol i la vida. Allí, com en la paràbola del bon samarità, som alimentats, som rentats amb les llàgrimes del Nen, les nostres ferides són curades amb els seus bolquers.

Advent: viure la saviesa de l'amor

Vetllar en l'Advent és somniar a la llum dolça de la saviesa de Déu, una saviesa que ningú pot apagar. Rumiar la Paraula de Déu i contemplar-la en un amorós silenci fa resplendent la nostra esperança: Jesús, l'Espòs de l'Església, el nostre

Espòs, un espòs que és el Logos etern. Quina festa més gran comencem a viure ja aquí, la festa del Cel, quan vetllem pels pobres, pels malalts, pels marginats... quan sortim fora de nosaltres mateixos per portar en la llàntia del nostre cor l'oli de l'alegria, una alegria que no s'apaga!! La saviesa de l'amor no es troba en cap tractat, sinó en el sentit de meravella i d'admiració que tenen els infants. No deixem que es perdi per la rutina o per la freda indiferència.

Senyor, feu que no deixem de recordar el vostre pas per la nostra vida: com hem estat cercats i estimats per vos, des de tota l'eternitat.

Cada Eucaristia de cada dia és un nou Betlem, és casa de pa, perquè neix en la menjadora de l'altar Aquell qui és el Pa de vida, i qui el mengi no morirà sinó que tindrà vida eterna. Qui mengi aquest pa del seu cos i de la seva sang, però també aquest pa de la seva paraula, trobarà el veritable aliment, l'aliment de l'ànima, l'únic capaç de saciar la fam i la set de plenitud i de felicitat del cor de l'home. I aleshores nosaltres mateixos ens transformarem en allò que acabem de menjar i de beure, nosaltres mateixos també ens transformarem en un pa pels demés, en una hostia que ha de ser portada als altres. Menjar aquest Pa de Vida és entrar dins del misteri del mateix pa que abans va ser gra de blat, i només quan va caure a terra i va morir, quan va ser molt, va a donar molt de fruit. En la menjadora de l'altar no només ens alimentem del pa de vida sinó que ens convertim en pa pels altres, com sant Ignasi d'Antioquia, qui va caure com a gra de blat i va ser pa puríssim per l'Església i el món sencer.

Una fe que no es comunica i es comparteix és una fe morta, perquè li falten les obres de l'amor. Per això, la dimensió comunitària de la fe és essencial, l'atenció al altre, al germà, sobretot al germà pobre, malalt, atribolat, és el do més preuat del Nadal. El nen Jesús hi és present en la feblesa de l'altre, i ens crida al servei: "Ens ha nascut un noi, ens ha estat donat un fill que porta a l'espatlla la insígnia de príncep" (Is 9,5). Aquest noi ens ha estat donat a *nosaltres*, ens ha nascut un Salvador per salvar-nos no aïlladament, sinó constituint-nos en un poble, com el nosaltres de Déu (LG...). I a més a més, aquest príncep no és un príncep mundà sinó un príncep que porta a l'espatlla una insígnia tota particular: l'insígnia de la creu. El Príncep de la Pau regna des de la trona de la creu, de l'arbre de la creu que ja està plantat en el pessebre perquè serà el símbol programàtic de tota la vida de Jesús, des de la seva infantesa fins a la seva mort i resurrecció: regnar tan sols amb el poder del servei, un poder que no és el d'un o d'un altre principat, sinó un poder veritablement universal, que s'estendrà d'orient a occident, a la terra sencera, no sols al poble elegit.

I és així perquè la fe no és quelcom conceptual. Davant el pessebre hem de buidar-nos d'arguments, idees i conceptes, per trobar una Persona. La fe no és una idea, és una persona, un Nen. La fe la trobem en la persona feble, necessitada.

Nadal és no perdre la capacitat de meravella i d'admiració dels més petits

En el nen Jesús Déu és un tu proper, el podem tutejar: "En el Niño Jesús se manifiesta de forma suprema la indefensión del amor de Dios: Dios viene sin armas porque no quiere conquistar desde fuera, sino ganar desde dentro, transformar desde el interior. Si algo puede vencer la arbitrariedad del hombre, su codicia, es el desamparo del niño. Dios lo ha aceptado para vencernos y conducirnos a nosotros mismos".²

Des d'aquí Jesús és sempre un nen etern, nen durant tota la seva vida adulta, perquè té el títol de Fill. El bou i l'ase, segons la tradició, ens representen a nosaltres, l'Església. En Is. 1,3 es diu: "Un bou coneix el seu propietari, i un ase, l'estable dels seu amo, però a mi, Israel no em coneix, el meu poble m'ignora". Aquesta és una gran paradoxa del cristianisme: el bou i l'ase, animals irracionals, coneixen Déu, mentre que la resta dels homes d'Israel no van conèixer Déu. "Arribar a conèixer Déu, al Déu veritable, això és el que significa rebre esperança"³.

Què vol dir això? Que per entrar dins el misteri de Nadal ens cal fer-nos petits com els nens. La saviesa humana, les llums de la raó, l'eloqüència, es queden curtes davant el misteri. Aquest, en canvi, és donat als animals, als pobres, als nens i a les dones, als petits. És això el que podem llegir en l'Evangeli del dimarts de la primera setmana d'Advent, l'anomenat magníficat de Jesús: "Us enalteixo, Pare, Senyor del cel i de la terra, perquè heu revelat als senzills tot això que heu amagat als savis i als entesos. Sí, Pare, així us ha plagut a vos" (Lc 10, 21-24). Sí, ens cal apropar-nos al misteri del Nadal amb un cor senzill, amb un cor d'infant. Al llarg de la nostra història occidental s'ha aixecat un paradigma d'home que ha acabat per posar l'home en el centre de l'univers, desplaçant d'aquest centre a Déu. Això és el que el Papa Francesc ha anomenat en la encíclica *Laudato si* com crisi de l'antropocentrisme modern.

En aquest punt, aquest antropocentrisme modern tan sols es corregeix amb el correcte enteniment de gràcia i llibertat, en l'expressió "Glòria a Déu a dalt del cel i pau als homes de bona voluntat". L'amor de Déu i l'amor de l'home són dos amors complementaris i no es pot extremar cap dels dos. Déu estima a l'home, Ell té la iniciativa en l'amor i dona el primer pas, però l'home no es queda quiet, l'home també estima, no es queda tan sols com un instrument de Déu, com una simple titella, sinó que decideix estimar o negar-se a l'amor amb la seva llibertat i la seva voluntat.

² Josep Ratzinger. Imágenes de la esperanza. Itinerarios para el año litúrgico. Encuentro, Madrid, 1978. 103 P. (P. 13)

³ Benet XVI. Spe Salvi, 3. http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/es/encyclicals/documents/hf_ben-xvi_enc_20071130_spe-salvi.html

Preguntes Nadal

Dono espai i temps per acollir a Déu i als altres, especialment als pobres, o estic massa ocupat en mi mateix, en les meves pròpies ocupacions?

L'Emmanuel és el Déu proper, cercà, el Déu amb nosaltres. M'adono que Déu està al nostre costat? L'experiència de Déu no és una recerca psicologicista, un producte de la meva ment: s'ha fet carn i el puc tocar en la carn del meu proïsme, d'aquell que tinc al costat.

Déu s'inclina i baixa, es fa humus, terra. La misericòrdia de Déu baixa a trobar les nostres misèries, el nostre fang. Déu deixa de ser el llunyà, el sobirà, es fa un Nen petit i feble, necessitat del meu amor. És tot un Déu, el Rei dels reis, i s'ha fet indefens per trencar les nostres actituds defensives. Només la tendresa de l'Infant pot calmar la nostra crispació: davant el pessebre queden desarmades totes les nostres violències, tant socials i polítiques com psicològiques. Davant el petit Infant de Betlem només és vàlid el poder del servei, la revolució de la tendresa, la força de la raó i no la raó de la força. Davant el pessebre aprenem la lliçó que no és l'afany de possessió i domini allò que complau a Déu sinó el servei. Ell no regna com els poderosos de la terra sinó amb l'únic poder vàlid: el del servei. Per això, servir és regnar.

Però nosaltres moltes vegades voldríem un regne més contundent, voldríem que Déu vingués amb l'eficàcia de la força, com un Senyor terrible i majestuós, però en canvi trobem les senyals d'un Déu feble, d'un nen...

Davant el pessebre ens adonem que allò que compta per Déu és la senzillesa del nostre cor i no el tindre, l'ésser i no el tindre. Ens aferrem a les nostres seguretats materials, volem posseir coses, tot el que pugui assegurar la nostra vida, a causa de la por, la por a la soledat, a la mort, del sofriment. Així, l'Advent i el Nadal és un temps "fort" per la societat de consum, moltes persones tal vegada només viuen el Nadal com el temps en que s'han de comprar regals costosos, mentre moltes persones pobres cauen en l'oblit, i pot ser viuen un Nadal oblidats de tothom, i a causa del fred de l'hivern sempre ens trobem amb els pobres que moren al ras, sense sostre, com els pastors que passen la nit al ras, simplement amb el sostre de les estrelles.

El vint-i-cinc de desembre a la llum de Mateu 25

Tots esperem el 25 de desembre com la dada més bella de la nostra vida. Però, a banda de les lectures oficials de la litúrgia del Nadal, hi ha una que no surt, i no obstant el que vol dir és el mateix Nadal. Es tracta de llegir, de meditar i de posar en pràctica, el 25 de desembre, el text de Mateu 25. Allí hi ha tot el Nadal, tot el Nadal, tot el que significa: "Vaig tenir fam i em donàreu menjar; vaig tenir set, i em donàreu de beure; era foraster, i em vau acollir... En veritat us ho dic: en la mesura en que ho vau fer a un d'aquets germans meus tan petits, a mi m'ho féreu" (Mt 25, 35. 40). Tots els pares de l'Església van ser contundents en urgir-nos a fer-nos càrrec dels pobres necessitats. Ja sant Joan Crisòstom ho va formular d'aquesta manera:

.....

“Desitges honorar el cos de Crist? No el menyspreis, doncs, quan el contemplis despullat en els pobres, ni l'honoris aquí, en el temple, amb teixits de seda, si en sortir l'abandones en la seva nuesa passant fred. Perquè el mateix que va dir: 'Això és el meu cos', i amb la seva paraula va realitzar el que deia, afirmà també: 'Quan jo tenia fam, no hem donareu de menjar', i més endavant: 'Tot allò que deixàveu de fer a cadascú d'aquests, per petit que fos, m'ho negàveu a mi'. El temple no necessita vestits, en canvi, necessiten que tinguem cura d'ells amb el màxim interès... No dic això perquè vulgui prohibir l'ofrena de dons preciosos per als temples, però sí que vull afirmar que, juntament amb aquests dons i encara per sobre d'aquests, cal pensar en la caritat envers els pobres. Perquè si Déu accepta els dons per al seu temple, tanmateix li agraden molt més les ofrenes que es donen als pobres... De què serviria adornar la taula de Crist amb vasos d'or, si Crist mateix mor de fam? Dóna primer menjar als famolencs i després, amb el que et sobri, adornaràs la taula de Crist... Per tant, en adornar el temple, procureu no menysprear al germà necessitat, perquè ell és un temple molt més preciós que l'altre”.⁴

Aquestes paraules són tremendament actuals, avui que creix la cultura del rebuig i la globalització de la indiferència que constantment denuncia el Papa Francesc.

La veritat és que el tindre fa el cor avar, com li passa a Scrooge, el personatge de la cèlebre cançó de Nadal de Charles Dickens. Però com és que la petitesa del Nen pot vèncer els nostres egoismes, el nostre individualisme, com és que pot desarmar les guerres, els somnis de grandeses que tenen els homes? Quan els petits, quan els nens també treballen per la pau, això és un gran heroisme. És l'heroisme de viure l'alegria en mig de moltes adversitats, l'heroisme que hi ha en la gratitud per les coses més petites. En la Paraula de Déu aquest Nen també porta el nom d'heroi: “Ens ha nascut un noi, ens ha estat donat un fill que porta a l'espatlla la insígnia de príncep. Déu li ha posat aquest nom: Conseller-prodigios, Déu-heroi, Pare per sempre, Príncep-de-Pau” (Is 9, 1-3, 5-6).

Els nens i les nenes ens donen exemple d'heroisme quan es tracta de construir la pau. Hi ha nens que donen del seu propi menjar a altres nens pobres, donen les seves joguines, renuncien a rebre un regal perquè pugui rebre'l un altre nen que no el podrà tindre. Hi ha nens de famílies que tan sols tenen lo just per viure, i ni tan sols això, que donen coses a altres nens més pobres que ells. Són feliços d'acontentar-se amb lo poc que tenen, i allò poc els sembla meravellós. Això és un heroisme de gratuïtat. Mare Teresa va experimentar la generositat que vivien els pobres que l'envoltaven, i va constatar que els pobres ens donen molt més que tot allò que nosaltres podem donar-les:

“Hace algunos años, Calcuta vivió una gran escasez de azúcar. Un día, un niño de cuatro años vino a verme con sus padres. Me traían un pequeño envase con azúcar. Al tiempo que me hacía entrega de él, el pequeño me dijo:
-He pasado tres días sin probar azúcar. Toma. Es para tus niños.

⁴ De les homilies de sant Joan Crisòstom, bisbe, sobre l'Evangeli de sant Mateu. Textos patristics del leccionari monàstic. Temps ordinari, any I. P. 352-353.

Aquel pequeñuelo amaba con un amor grande. Lo había manifestado con un sacrificio personal.

Quiero aclararlo: no tendría más de tres o cuatro años. Le costaba pronunciar mi nombre. No me resultaba conocido. No recordaba haberlo visto nunca. Tampoco me había encontrado con sus padres. El niño tomó aquella decisión tras haber oído hablar a los mayores de mi situación”.⁵

El salm 95 en tres paraules ens diu tot el que hem de viure al Nadal: cantar, anunciar i contar.

“Cuando el sufrimiento se abate sobre nuestras vidas, deberíamos aceptarlo con una sonrisa. Éste es el don más grande de Dios: tener el coraje de aceptar todo lo que nos manda y pide con una sonrisa. Sonreír a alguien que está triste; visitar, aunque sólo sea por unos minutos, a alguien que está solo, cubrir con nuestro paraguas a alguien que camina bajo la lluvia; ller algo a alguien que es ciego: éstos y otros pueden ser detalles mínimos, pero son suficientes para dar expresión a los pobres de nuestro amor de Dios”.⁶

I ací trobem un altre senyal de Déu: el somriure.

⁵ Madre Teresa de Calcuta. Orar, su pensamiento espiritual. P 39-40. Planeta. Barcelona, 1997.

⁶ Íbid P. 143.

RESUM I CONCLUSIONS

1. Com acollim la tendresa de Déu? El Nadal, abans que res, és un esdeveniment de tendresa. Allò important, més que cercar Déu, és deixar-se cercar per Ell, més que estimar és deixar-se estimar per Ell, per la tendresa de Déu en l'Infant Jesús. La tendresa ens desarma de les violències humanes. La tendresa d'aquest infant és la única força que desarma els nostres cors. La violència d'aquest món del qual el Papa Francesc va dir que estava en una tercera guerra mundial a trossets.

2. Per viure amb bondat i mansuetud per donar-se als demás. Per acollir els problemes de qui està al nostre costat ens cal viure el vint-i-cinc de desembre amb Mat 25. "Vaig tenir fam i em donàreu menjar; vaig tenir set, i em donàreu de beure; era foraster, i em vau acollir... En veritat us ho dic: en la mesura en que ho vau fer a un d'aquets germans meus tan petits, a mi m'ho féreu" (Mt 25, 35. 40). Nadal reclama la nostra solidaritat envers els més pobres. Els valors del Nadal són uns altres. Són valors discrets, valors petits. I és això que diu tant el Papa Francesc: una revolució basada en la tendresa, l'única revolució que és capaç de canviar els cors. Perquè per molt programes socials que es facin, si no es fan impulsats per la caritat, des de dintre del nostre cor, no arriben a transformar el món ni a fer feliços als homes.

3. L'amor del Nadal treu fora la por. Jesús és la misericòrdia de Déu, per això en Ell el Pare perdona sempre. La por. Aquí, quan els àngels anuncien el Nadal als pastors, diuen: No tingueu por. I aquesta paraula és central en l'Evangeli: no tindre por. Què és lo contrari de la por? Lo contrari de la por és l'admiració. Aleshores Jesús ens diu: cal que us quedeu meravellats. L'establia, els pastors, tot aquell conjunt, tot aquell quadre de pobresa està ambientat en el nostre món, i Déu ve en mig de tot això, perquè ve al món, ve a la humanitat. Podem contrastar-lo amb el jardí de l'Edèn, del paradís. En el relat de la creació tenim una situació semblant: Adán, Eva, les plantes, els animals, tot és bo, però entra el mal dintre del cor de l'home, i Déu pregunta: On ets, Adán? Pregunta no per jutjar a Adán i condemnar-lo per haver tingut l'experiència del mal, sinó per salvar-lo. Però que fa Adán? S'amaga, té por, Adán té por. Així comença el pecat, així entra el mal dins el món, per la por, perquè s'havia perdut la capacitat de meravella, d'admiració, que era lo primer que tenia Adán i Eva. La por és lo contrari de l'admiració. Si Déu ve com un infant és per canviar aquesta por en admiració. Admirem-nos de les coses petites, dels miracles que hi ha a la natura: una posta de sol, una albada, les estrelles, coses que passen de llarg per les nostres presses, per les nostre preocupacions, per estar mols centrats en nosaltres mateixos. Perquè la pedagogia del Nadal és canviar la por per l'admiració, i tornar a ser nous Adams. Jesús neix perquè nosaltres siguem homes nous i podem renéixer amb Ell.

4. Els pastors van ser els primers perquè eren els darrers. Déu mateix, essent ric, es va fer pobre, com un dels pastors. Déu s'inclina, baixa a Betlem, per fer-se un captaire del nostre pa. Nadal és Déu que privilegia als nens petits, als últims. Si Déu s'inclina i baixa fins a Betlem és per fer-se un captaire del nostre pa, de la nostra fam i set d'amor. I en aquest fer-se un captaire Déu conjumina

en aquest naixement en Betlem el fet de que Betlem vol dir Casa de Pa. Betlem, en hebreu, vol dir Casa de Pa, Bet-Léhem, Casa de Pa. El sants Pares van veure en el significat d'aquesta paraula una imatge claríssima de l'Eucaristia, perquè en l'Eucaristia el que fem és menjar el cos i la sang de Crist que és el veritable pa de vida i beguda de salvació. En Betlem, Casa de Pa, Jesús neix cada dia en la nostra Eucaristia quotidiana. Sempre que nosaltres anem a combregar està naixent Crist en nosaltres. Neix cada vegada que el sacerdot consagra el cos de Crist, torna a néixer Crist, tant en el cos místic de l'Església sencera com en aquest pa consagrat, és un nou naixement de Crist.

5. La saviesa de l'amor no és la saviesa dels grans tractats o dels grans mestres, és la saviesa que ens dóna el sentit de la vida. Aquí hi ha una paraula molt important que és la paraula sentit. Estem en un món on hi ha una gran recerca de sentit, on la gent es pregunta pel sentit de la pròpia vida, cap a on anem, què hi ha després de la mort... El veritable sentit ens ho dóna la saviesa del Nadal. Una saviesa que no és la dels grans tractats o el de l'erudició, sinó que és una saviesa més profunda, la saviesa del cor. Aquesta saviesa Crist l'expressa en el seu magníficat, en allò que s'ha anomenat el magníficat de Jesús, que és com un paral·lel del magníficat de Maria. Jesús diu, en l'Evangeli de Lluc: Us enalteixo, Pare, perquè no heu revelat aquestes coses als entesos i instruits, sinó als petits i senzills. El misteri de Déu com a Pare del Crist ho ha revelat Jesús als senzills i als petits. Aquesta és la saviesa del Nadal, justament, perquè, una saviesa que ja és el programa amb el qual comença el llibre d'Isaïes. L'ase i el bou coneixen Déu, però els homes i el seu poble no el coneix. Els homes no em coneixen, tot i tenir raó, capacitat de coneixement, que jo els vaig donar als homes, perquè els vaig crear amb la llum de la raó. I tot i que jo els he fet amb aquesta capacitat de ser intel·ligents, resulta que els animals em coneixen més que els mateixos homes. I per què això? En el pessebre tenim el bou i l'ase, exactament com el la profecia d'Isaïes. I aquest bou i aquest ase representen la humanitat, els homes que reconeixen Crist. I aquets homes que reconeixen Crist són una mica així, senzills i tendres, com el bou i l'ase. No són els savis ni els grans erudits. Moltes vegades l'exegesi de l'Escriptura es complica tant que arriba a perdre el sentit d'aquest trobament personal amb Crist i a perdre el sentit de l'amor. Déu és l'amor de les nostres vides, el que ens salva i ens fa tot, com diu sant Pau. Per molt que sàpigues, i pots tindre el domini de totes les llengües, ets com una campana que dringa, si no estimes. Pots saber tots els llibres del món, però si no estimes, igual, no té sentit, no té raó de ser. El sentit ens ve d'aquesta senzillesa de qui escolta amb amor la Paraula de Déu, i per escoltar-la és capaç d'infantar Crist, com la Verge Maria, una mica en aquest procés d'infantar Crist cap a els altres, cap a la pròpia vida i la dels altres. Aleshores la saviesa de l'amor és una saviesa de la senzillesa.

6. La saviesa de l'amor mai s'imposa per la força. Com us deia una mica abans, Déu no va fer un miracle espectacular per canviar la història, no va fer una gran revolució. Es fa petit, un nen, per atreure'ns amb l'amor. La seva reialesa, que la té, perquè Crist és rei, és la del servei. A la creu regna l'amor que venç el món. Aquí trobem també la gran harmonia que hi ha entre el Betlem i la creu. Entre el misteri de l'Encarnació de Déu i el misteri de la seva passió i resurrecció. Els dos estan íntimament lligats. Perquè el Nadal és la porta de la creu, és la porta de la

Pasqua de Crist. Ens obre aquest camí per contemplar lo altre, perquè estan íntimament lligats. Quan Crist està a la creu no oblidem que hi ha un rètol damunt que diu: Crist, el rei dels jueus. Està escrit en grec, en hebreu i en llatí, perquè amb això es manifesta que aquest era el veritable rei per tots els pobles, i d'aquesta manera ho entenia tothom. Tots els que passaven i llegien aquesta inscripció: Crist, rei dels jueus, en les tres llengües, diguem, conegudes, tothom podia entendre això, de què anava la cosa. Aleshores Crist efectua la seva reialesa donant-se per amor als altres i morint per amor, en un acte de suprem abaixament. Aquest és el camí que emprèn Déu per vindre a la nostra terra en la figura d'un infant, el camí de l'abaixament i de la creu. És com si el Pare li hagués dit al Fill des de l'eternitat: mira, aquí tens la creu com un pont per vindre a la terra, veritat?. I la creu estarà també com un pont per tornar a pujar cap al Pare. La baixada i la pujada del Crist es fan a través de la creu, i la creu està ja plantada en el Betlem, està plantada en el Betlem.

Això és una cosa que a tots una mica ens sorprèn molt, perquè com és que justament a l'endemà del Nadal ja hi ha un martiri, que és el martiri de sant Esteve, protomàrtir. Això és una cosa que de veritat ens sorprèn, perquè hi ha tota aquesta festa, tota aquesta alegria, i de cop i volta, justament a l'endemà, tornem al color vermell, i el vint-i-vuit de desembre celebrem la festa dels sants innocents, que són els nens que van ser martiritzats per Herodes quan anava a buscar Crist per matar-lo. Hi ha les nades, les melodies joioses del Nadal, i tornem, als pocs dies, a les lamentacions, al dolor de les mares que criden per la mort dels seus infants. Allí veiem, per una banda, com el Nadal està estretament vinculat al misteri de la creu i de la passió, i de l'altra banda també veiem i descobrim que el Nadal és la predilecció dels més petits. Perquè aquests nens, que donen la seva vida per Crist, la donen sense cap tipus de mèrit. Assoleixen el martiri sense haver fet res. Sense tindre ni culpa i sense haver tingut cap mèrit. Hom entén que aleshores el martiri no es quelcom que es busqui en la vida, sinó que és una cosa que arriba, és una gràcia que arriba i que en els nens passa per un estat d'absoluta innocència.

Aleshores els nens, d'aquesta manera, anuncien Déu, anuncien Crist que ha nascut. L'anuncien com? Amb la seva mort. Hom entén que allò important, en el Nadal, és que la nostra trobada, amb l'Infant que neix, ens porta a ser anunciadors d'aquest Infant. Ho anunciem uns vivint i uns altres morint. Uns participant d'una manera directa en la creu de Crist, ja des del Nadal, i uns altres, d'una manera més indirecta... Però lo important del Nadal és que sigui vivint o sigui morint tots siguem capaços de testimoniar aquest Nen que neix. Com ho diu sant Pau: si visc o mor no importa. Lo important és que, si visc, visqui testimoniant Crist (que jo no sigui jo sinó que sigui Crist qui viu en mi) i que si mor igual també ho faig per Crist. Que visqui, vivint per Crist, i que, si moro, igual ho pugui fer per Crist. Crist és el centre. Perquè lo contrari, lo contrari seria viure per mi mateix i morir per mi mateix, i no no no. Això no és el que diu sant Pau que té sentit dins el cristianisme. Jo visc per mi mateix i moro per mi mateix, no, és per Crist, aleshores la cosa canvia. La meva mort té sentit, i la meva vida, també. Perquè si visc amb una vida molt segura, sense estar malalt, amb forces i plenitud, però si no visc per Crist, quin sentit té la meva vida? Això és el que des de l'experiència cristiana s'entén i es descobreix: que no

es pot viure sense Crist. Després de la trobada amb Crist, no es pot viure sense Ell, i tampoc es pot morir sense Ell. Aleshores en nosaltres, la nostra vida i la nostra mort estan referides a Crist, a Ell. No vivim per nosaltres, no, és un total descentrament, perquè el centre, el centre és Crist. Això és el regal del Nadal, el regal de la fe, veritat?

7. El pessebre és la tendresa de Déu. Contemplant-lo aprenem la misericòrdia, la bondat la senzillesa. Aprenem els signes de pau de la creu: l'aigua i la sang que surten del costat obert i ens alimenten. És una altra vegada aquest joc d'imatges. Si veiem el pessebre, si veiem aquesta Casa de Pa, si veiem aquest Pa que neix, i després contemplem la creu, són dues cares de la mateixa moneda. Aquest pa de l'Eucaristia ens alimenta per la vida sobrenatural i per la vida cristiana, i la creu també ens alimenta, perquè en la creu és ben bé on arriba a partir-se el pa per donar-lo a tots. D'alguna manera l'amor de Crist a la creu representa aquest trencament del seu ésser per ser repartit a tota la humanitat, per convertir-se en aliment de la humanitat. Aleshores també hi ha aquest doble sentit. Bet-Léhem, Casa de Pa, i això d'alguna manera ens diu que és una cosa per alimentar-nos a nosaltres, el veritable aliment, el pa de l'amor i de la vida veritable. I la creu també. Quan el costat de Crist és foradat per la llançada del soldat neix, brolla del seu cor aigua i sang, que es converteixen en aliments per transmetre'ns l'Esperit mateix de Crist, la seva mateixa vida. Crist neix amb una intenció de lliurament cap a nosaltres, i mor també així. Què bonic és aquest joc on, en Crist, naixement i mort tenen perfectament la mateixa intencionalitat: la seva donació a nosaltres, i fer-nos a nosaltres donar a nosaltres mateixos als altres! Per això la mort hauria de ser sempre també un nou naixement. Ens fa pensar en això. I això ens alliberaria de la por de la mort. I a la por de la vida... Sí, això està en el cor del Nadal: no tingueu por! Quan farem la Lectio centrem-nos també en aquesta paraula. Què vol dir això que no tinguem por? Quines paraules tan fortes, perquè la por és una cosa present sempre, veritat? A veure com podem, com ens ajuda Crist a vèncer aquesta por.

8. El principal missatge del Nadal: "Si no canvieu i us feu com els infants, no entrareu en el regne dels cels" (Mt. 18, 3). El nen és molt important per Jesús. Tot l'Evangeli parla de la infantesa, i deia sant Joan Pau II que l'Evangeli ben pot ser llegit com l'Evangeli del Nen. L'Evangeli del Nen. Aquestes paraules que diu sant Joan Pau II fan referència al fet que Déu neix com a nen, veritat? I aleshores, a partir d'allí, l'Evangeli es mostra, d'alguna manera, com una casa per els nens: els nens són els acollits, els petits són els acollits, les persones que sofreixen, totes les que es fan com a nens. Aleshores quina importància té per Jesús la figura del nen! Podem pensar, en Nadal, en tots els nens que sofreixen arreu del món, que són molts, perquè hi ha els qui es troben abandonats, que no tenen pare ni mare, que a lo millor no han sigut desitjats en la seva vida, i entren tant els nens que han nascut en aquestes condicions com els nens que no han arribat a néixer. Que els nens entrin en el nostre cor i en la nostra pregària. En aquest Nen que neix s'arreplega també la condició de tots els nens del món. Preguar també pels nens que pateixen gana, que són molts en el món. Jo no sé estadístiques, però quan ho vaig llegir vaig veure que avui hi ha nens soldats, nens manipulats per les guerres, coses d'aquestes. La condició del nen en els nostres dies ha canviat moltíssim, però encara hi ha nens que pateixen molt. I

Jesús ho diu a l'Evangeli: "Si no canvieu i us feu com els infants, no entrareu en el regne dels cels" (Mt. 18, 3).

Estimat Nen Jesús: tu t'abaixaràs fins posar-te en una condició de dependència total com qualsevol nounat, per fer-te un captaire del nostre amor. Vens sense res prodigiós, sense res extraordinari i espectacular, i portes a l'espatlla la nova reialesa de l'amor. Els qui són no res accedeixen al teu regne. Tu ets el Déu dels rebutjats pel món, dels petits, dels sofrents. Tu recicles existències de cartró, existències desfetes que fas valuoses pels teus ulls. I com vaig sentir dir a una amiga meva: tu ets el Déu reciclador que tot rebuig retornes a la vida. Perquè tu ets la Pau! Amén.